

**G. Bogár Edit
(1963–2022)¹**

2022. március 17-én, három nappal 59. születésnapja után hosszan tartó, súlyos betegségben meghalt G. Bogár Edit nyelvész, műfordító. (Nevében a G. betű a másfél évtizede elhunyt férje, Gusztáv András emlékét őrzi.)

Bogár Edit 1988-ban végzett a debreceni (akkor még Kossuth Lajos nevét viselő) egyetemen magyar–orosz–finnugor szakon. Szakdolgozatát finnugor témából írta, Pápay József osztják feljegyzéseinek hangjelölési kérdéseivel foglalkozott, Vértés Edit irányításával. Végzés után az MTA Nyelvtudományi Intézetében helyezkedett el, az Uráli Nyelvek Osztályán lett előbb tudományos segédmunkatárs, majd tudományos munkatárs. 1992-ben elnyerte a Szentpétervári Állami Egyetem magyar lektori státusát, itt három évig tanította a magyar nyelvet és kultúrát. Hazatérte után jó pár évig nem jutott vissza a tudományos pályára, előbb a Külkereskedelmi Főiskolán dolgozott nemzetközi koordinátorként, majd az Országos Fordító- és Fordításhitelesítő

¹ A megemlékezés szövege megjelent a *Finnugor Világ* 27/2 [2022] számában is (33–35).

Iroda fordítója és lektora lett, utána pedig a Semmelweis Egyetem, Doktori Titkárságán volt titkárságvezető. Közben tanult is: 2000-ben angol szakos diplomát szerzett Miskolcon.

2001-ben visszakerült a tudomány és a felsőoktatás világába. Előbb az akkor még önálló szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola angol tanszékén tanított, majd 2002-től öt évet töltött Veszprémben, ahol a Pannon Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékén dolgozott adjunktusként.

2007-ben ismét egy külföldi kiküldetés, újabb lektori munka következett: elnyerte a pozsonyi Comenius Egyetem magyar lektori állását. Itt négy évig dolgozott. Innen hazatérve ismét az MTA Nyelvtudományi Intézetébe került, a Szótári Osztály tudományos munkatársaként vetette bele magát a nagyszótár készítésébe (2011–14). Közben részt vett egy finnugor tárgyú OTKA-pályázatban is (Számítógépes eszközök a veszélyeztetett finnugor nyelvek nyelvi revitalizációjában, 2013–18; vezetője Fenyvesi Anna volt).

Ezt követően úgy tűnt, véglegesen révbe ér. Elnyerte a harmadik lektori kiküldetést, ezúttal Belgrádba, az ottani Hungarológia Tanszékre. Óriási lelkesedéssel kezdett hozzá a tanításhoz, tankönyveket, kézikönyveket kezdett írni – ebben nagy támogatást kapott Marko Čudićtól, a tanszék vezetőjétől –, majd lektori évei lejártával sikerrel pályázta meg a tanszék vendégtanári állását. Még meg tudták szervezni *A belgrádi hungarológia 25 éve* című nemzetközi konferenciát és ki tudták adni az előadásokat tartalmazó köteteket, de a többi tervét már nem tudta véghezvinni. Betegségét óriási lelkiroval viselte, még az utolsó hetekben is elutazott Belgrádba tanítani, igyekezett mindenek a jó oldalát látni, bízott a jövőben, de a könyörtelen kórral nem sikerült megbirkóznia.

Bogár Edit finnugor nyelvészetből doktorált, PhD-értekezésében, melyet 2010-ben védett meg Debrecenben, a lapp madárnevek nyelvészeti elemzését végezte el. Tavaly szóba került a kötet debreceni kiadása, de már ez sem valószínű. Megjelent viszont az *Összetett szavak összehasonlító szerkezeti vizsgálata a finn és a magyar nyelvben* c. könyve (Specimina Fennica 13. Szombathely, 2007), amelyben a két nyelv alárendelő összetételeinek szabályszerűségeit, azonosságait és különbözőségeit vizsgálta 5600 szópár alapján. Tudományos írásainak javarésze e két területtel foglalkozik. Ezekon kívül feltétlenül meg kell említenünk a Révay Valériával, Anja Haaparantával és Novotny Júliával közösen készített, a tanításban jól használható nyelv-könyvét (*Finn nyelv és kultúra magyar szakosoknak*), amely digitális formában jelent meg 2006-ban.

Bogár Edit elismert szak- és műfordító volt. Már a 90-es évek közepén, az OFI-ba kerülve elkezdett finn szakszövegeket fordítani. Később úgy gondol-

ta, kipróbálja magát a műfordítás terén is. Köztudott, hogy a skandináv krimirodalom ma óriási népszerűségnek örvend. Bogár Edit első fordítása egy finn krimi, Matti Rönkkö *A határjáró (Tappajan näköinen mies, 2002)* című regénye volt, ez 2010-ben készült el. Kezdeti tétova lépéseiről a fordító később úgy nyilatkozott, hogy „az első tíz oldalt ki kellett dobni”. Később azonban szépen beledolgozta magát ebbe a műfajba, még két krimit fordított: Leena Lehtolainen *Egyszer úgyis meg kell halni (Tappava säde, 1999)* és Kati Hiekkapelto *Védtelesen (Suojattomat, 2014)* című regényét (ezek magyarul 2014-ben és 2016-ban jelentek meg).

Ő ültette át magyarrá Kari Nars *Miten miljoonia huijataan. Suurpetkuttajien värikäs historia* című, a pénzvilág szélhámosairól szóló könyvét (*Elcsalt milliárdok, világraszóló szélhámosok, 2013*); Tervo Mirja *Huimaavat korot – luksuskenkien vaarallinen viehätyys* kötetét egy cipőbolt kulisszatitkairól (*Tűsarok és kamatláb. A luxuscipők veszélyes vonzereje, 2013*); Jenni Petänen és Laura Mendelin kétkötetes, *Hajfonás (Letille)* című munkáját (2016, 2017), és az ő nevéhez fűződik Katariina Vuori és Janne Pekkala sikerkönyvének magyaritása is (*Szaunaszakácskönyv. Finn életek és ételek, 2017; Saunakeittokirja. Ruokaa ja tunnelmia kiukaan lämmössä*). 2020-ban ültette át magyarrá Johanna Sinisalo *A nap magja* című regényét, ennek fordításáért Zsoldos Péter-díjban részesült. (Ezt a díjat 1998 óta adják át a tudományos-fantasztikus irodalom három kategóriájában: regény, novella és műfordítás.) 2021-ben készült el Juhani Karila *Pienen hauen pyydystys* c. regényének fordítása *Csukaátok* címmel.

Bogár Edit finn regényeket ismertetett meg a magyar olvasókkal, de szakszövegeket más nyelvekből is fordított. Felsőfokon tudott finnül, angolul, oroszul, a szövegértés szintjén boldogult a némettel, svédvel, észtel, szlovákkal, szerbvel. A nyelvek iránti szeretetéről így vallott egy interjúban: „Abnormálisan korán kezdtem beszélni, 11 hónaposan már mondatokat raktam össze. Így aztán semmi meglepő nem volt benne, hogy később az idegen nyelveket is könnyen tanultam” (<https://www.televizio.sk/2022/03/109764/>).

Bogár Edit kitűnő társasági ember volt, aki otthonosan mozgott a komolyzene világában is. Zene iránti szeretetét otthonról hozta, édesapja ismert zeneszerző és karmester volt, húga hegedűművész. Edit gyakran vett részt a síkfőkúti szemináriumainkon is, ahol széleskörű műveltségével, világlátásával vívta ki a hallgatók és a barátok tiszteletét.

A vele kapcsolatos szép emlékeket valamennyien megőrizzük.

